

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi yritysten tuloverotusta Euroopassa koskevasta kehyksestä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi yritysten tuloverotusta Euroopassa koskevasta kehyksestä (U 64/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- erityisasiantuntija Laura Puro, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Lauri Luukkonen, Verohallinto
- tutkimuspäällikkö Olli Ropponen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- verojohtaja Anita Isomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- veroasiantuntija Saara Hietanen, Finnwatch ry
- johtava veroasiantuntija Tomi Viitala, Keskuskauppakamari
- professori Pekka Nykänen
- Senior Fellow Timo Viherkenttä

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Finanssiala ry
- Metsäteollisuus ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Teknologiateollisuus ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komission direktiiviehdotuksen (Proposal for Council Directive on Business in Europe: Framework for Income Taxation (BEFIT), COM(2023) 532 final), jäljempänä BEFIT-ehdotus, tarkoituksena on yksinkertaistaa yhteisöverotusta sisämarkkinoilla luomalla yhtenäiset säännöt sisämarkkinoilla toimivien konsernien yhteisöveropohjan laskemiseksi ja täten parantaa sisämarkkinoilla toimivien yritysten kilpailukykyä.

Direktiiviehdotus sisältää yhtenäisen veropohjan laskentasäännöt, veropohjien yhdistämisen ja jakokaavan veropohjien jakamista varten.

Lähtökohtana veropohjan laskennassa olisi kunkin konserniyhtiön tilinpäätöksen mukainen tulos tai tappio, jota oikaistaisiin tiettyjen erien osalta. Lähtökohtaisesti BEFIT-laskennassa käytettäisiin ylimmän emoyksikön tilinpäätösstandardia. Ehdotus sisältää myös oman poistojärjestelmän sekä eräitä ajoitukseen ja arvostamiseen liittyviä sääntöjä. Alustavat verotettavat tulokset yhdistettäisiin yhdeksi eräksi eli niin sanotuksi BEFIT-pohjaksi.

BEFIT-veropohja jaettaisiin verotettavaksi BEFIT-konsernin yhtiöille niin sanotun siirtymäkauden allokationsäännön mukaisesti, joka olisi voimassa 30.6.2035 saakka. Yhtiön osuus BEFIT-veropohjasta määräytyisi sen perusteella, kuinka suurta osuutta kyseisen yhtiön verotettava tulos vastaisi kaikkien BEFIT-konsernin yhtiöiden verotettavasta tulosta. Laskennassa verotettavina tuloksina käytettäisiin edeltävän kolmen verovuoden verotettavan tuloksen keskiarvoa. Komission mukaan siirtymäkauden allokationsäännön käyttö voisi tasoittaa tietä pysyvämpään allokationsmalliin, joka voisi perustua esimerkiksi kaavamaiseen tulonjakoon (ns. formulaary apportionment). Direktiiviehdotuksen mukaan komission tulisi arvioida siirtymäkauden allokationsääntöä ja samalla selvittää mahdollisen pysyvän jakokaavan koostumusta ja eri jakokriteerien painoarvoa. Direktiiviehdotuksen mukaan BEFIT-konsernin yhtiöille allokoituun veropohjaan tehtäisiin tiettyjä lisäoikaisuja.

Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan lisäksi työkaluja siirtohinnoittelun riskienhallintaan sekä yhtenäisiä menettelysääntöjä verotuksen toimittamiseksi. Ehdotuksen mukaan järjestelmä olisi toimialasta riippumatta pakollinen konserneille, joiden sääntelyn mukainen kokonaisliikevaihto on vähintään 750 miljoonaa euroa ja sitä sovellettaisiin näiden konsernien EU-yhtiöihin, joissa konsernin omistus on vähintään 75 %. Pienemmille konserneille järjestelmä olisi vapaaehtoinen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää BEFIT-direktiiviehdotuksen tavoitteita hallinnollisten kustannusten vähentämisestä ja yritysten kilpailukyvyn parantamisesta kannatettavina. Valtioneuvosto katsoo, että yritysten rajat ylittävän toiminnan helpottaminen on lähtökohtaisesti tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan kannalta.

Hallitusohjelman mukaisesti verotustoimivallan tulee jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla. Koska BEFIT-direktiiviehdotuksessa on kyse laajasta yritysverotuksen harmonisointi-

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp

hankkeesta, joka kaventaisi jäsenvaltioiden toimivaltaa yritysverotuksessa, suhtautuu Valtioneuvosto BEFIT-direktiiviehdotukseen tässä vaiheessa kokonaisuudessaan erittäin varauksellisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että erityisesti BEFIT-direktiiviehdotukseen sisältyvän pakollisuuselementin osalta on jatkokäsittelyssä arvioitava sen suhdetta verotuksen toimivaltaan ja mahdollisuuteen käyttää yritysverotusta jatkossa talouspolitiikan välineenä. Valtioneuvosto katsoo myös, että BEFIT-direktiiviehdotuksen tavoitteena oleva liiketoiminnan esteiden poistaminen sisämarkkinoilla esimerkiksi pienemmän hallinnollisen taakan muodossa voitaisiin saavuttaa vapaaehtoisessa järjestelmässäkin. Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioidaan soveltamisalan suhdetta työeläkeyhtiöiden verotukseen ja ettei ehdotuksesta aiheudu haitallisia vaikutuksia kotimaisille työeläkeyhtiöille.

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotuksessa olevaa laajan veropohjan periaatetta sinänsä hyvänä lähtökohtana. Valtioneuvosto katsoo, että yhteisen veropohjan tulisi olla tiivis. Valtioneuvosto katsoo, että erityisesti mahdollisuuteen tehdä jäsenvaltiokohtaisia oikaisuja veropohjaan tulee kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota veropohjan tiiviyden näkökulmasta ja tarkastella sitä myös suhteessa Suomen yhteisöveron kilpailukykyyn ja Suomen verotustoimivaltaan.

Valtioneuvosto kiinnittää kriittistä huomiota direktiiviehdotuksen sisältämään veropohjien yhdistämiseen ja veropohjan jakamiseen jäsenvaltioille siirtymäkauden allokatiivisäätöjen perusteella. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että verotuotot kohdistuvat pääsääntöisesti sinne, missä on arvoa luovaa, innovatiivisuuteen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan perustuvaa liiketoimintaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkokäsittelyssä pyritään saamaan lisäselvityksiä allokatiivisäätöjen yksityiskohtien perusteluista.

Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti myös ehdotettuun siirtohinnoittelun liikennevalojärjestelmään. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Verohallinnon verovalvonnan resursseja voidaan kohdistaa joustavasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtioneuvosto katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi myös tarkastella tarkemmin useita veroilmoituksen antamiseen, verotuksen toimittamiseen sekä muutoksenhakuun liittyviä kysymyksiä, erityisesti BEFIT-tiimin toimintaa ja päätöksentekoa sekä BEFIT-tietoilmoitusta ja kansallista veroilmoitusta koskevien mahdollisten oikaisumenettelyjen ja muutoksenhakuprosessien suhdetta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että komissiolle annettavat valtuudet antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä ovat oikeasuhtaisia, tarkoituksenmukaisia, selkeitä ja tarkasti rajattuja eivätkä aiheuta kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Etenkin vakuutusyhtiöiden alustavan verotettavan tuloksen laskentaa koskevaa valtuutusta tulisi pyrkiä selkiyttämään jatkovalmistelussa.

Valtioneuvosto katsoo, että jatkovalmistelussa olisi pyrittävä saamaan tarkempi hallinnollinen vaikutusarvio sekä erityisesti taloudellinen vaikutusarvio, jotta taloudelliset vaikutukset voidaan arvioida jäsenvaltioiden tasolla.

Valtioneuvosto pitää direktiiviehdotuksen ajoitusta ja implementoinnin määräaikaa haastavana ottaen huomioon, että kansainvälisesti on käynnissä useita merkittäviä ja laajakantoisia yritysve-

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp

rotuksen veropohjaa koskevia hankkeita. Valtioneuvosto katsoo, että jatkovalmistelussa on pyrittävä varmistamaan, että yrityksille ja Verohallinnolle jää riittävästi aikaa varautua ehdotettuun sääntelyyn ja pyrittävä ottamaan huomioon erityisesti globaalin minimiveron soveltamisesta syntyvät kokemukset järjestelmän toimivuudesta. Valtioneuvosto pitää muutenkin tärkeänä, ettei sääntely aiheuta kohtuutonta hallinnollista rasitusta verovelvollisille tai Verohallinnolle.

Valtioneuvosto tarkentaa tarvittaessa kantojaan ehdotuksen käsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on pääsääntöisesti kannatettu direktiiviehdotuksen tavoitteita parantaa sisämarkkinoilla toimivien yritysten rajat ylittävän toiminnan edellytyksiä. Pyrkimystä hallinnollisen taakan keventämiseen on pidetty aiheellisena. Lisäksi yleisesti myös haitallisen verokilpailun ja aggressiivisen verosuunnittelun ehkäisy on nostettu esille tärkeänä tavoitteena.

Myös valiokunta pitää sisämarkkinoiden kehittämistä ja yritysten kilpailukyvyyn parantamista tärkeänä. Yritysten rajat ylittävän toiminnan helpottaminen on lähtökohtaisesti tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan kannalta. Koska BEFIT-direktiiviehdotuksessa on kyse laajasta yritysverotuksen harmonisointihankkeesta, joka kaventaisi jäsenvaltioiden toimivaltaa yritysverotuksessa, on valtioneuvoston kannassa suhtauduttu BEFIT-direktiiviehdotukseen tässä vaiheessa kokonaisuudessaan erittäin varauksellisesti. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan. Hallitusohjelman mukaan verotustoimivallan tulee jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla.

Valiokunta yhtyy muutoinkin valtioneuvoston kirjelmässä esitettyyn valtioneuvoston kantaan. Seuraavassa on käsitelty eräitä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esille nousseita kysymyksiä.

Asiantuntijakuulemisissa on suhtauduttu kriittisesti siihen, kuinka hyvin direktiiviehdotus vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin. Erityisesti esitettiin kriittisiä näkemyksiä direktiiviehdotuksen ajoituksen ja ehdotetun implementointiaikataulun suhteen ja pidettiin hyvänä, että tähän liittyvä haastavuus on otettu huomioon valtioneuvoston U-kirjelmässä. Moni kuultavista piti direktiiviehdotuksen antamisajankohtaa huonona ottaen huomioon erityisesti sen, että globaalia minimiveroa koskevaa direktiiviä ollaan parhaillaan saattamassa voimaan ja katsoi, että tulisi vähintäänkin odottaa, että minimiverosääntelyn vaikutukset ovat selvillä. Ylipäätään tuotiin esille ajatus siitä, että direktiiviehdotuksen käsittelyä ei ole tarpeen lainkaan edistää taikka kiirehtiä. Toisaalta yksi kuultavista katsoi, että ehdotettu implementointiaikataulu ei ole liian pitkä. Kuulemisessa tuotiin myös esille, että tavoitteiden saavuttamiseksi olisi ylipäätään perustellumpaa tehdä kohdenne-tumpia toimia BEFIT-ehdotuksen sijaan.

Valiokunta yhtyy esitettyihin näkemyksiin direktiiviehdotuksen antamisajankohdan haasteellisuudesta ja kireästä implementointiaikataulusta ottaen huomioon, että kansainvälisesti on käynnissä useita merkittäviä ja laajakantoisia yritysverotuksen veropohjaa koskevia hankkeita. Parhaillaan ollaan saattamassa voimaan minimiverotusta koskevaa sääntelyä, jonka myötä globaali haitallinen verokilpailu todennäköisesti vähenee. Valtioneuvoston kannan mukaisesti direktiiv-

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp

viehdotuksen jatkovalmistelussa on pyrittävä ottamaan huomioon erityisesti globaalin minimiveron soveltamisesta syntyvät kokemukset järjestelmän toimivuudesta. Riippumatta siitä, minkälaisella aikataululla direktiiviehdotusta tullaan mahdollisesti neuvostossa käsittelemään, on valtioneuvoston kannan mukaisesti tärkeää, että yrityksille ja Verohallinnolle jäisi riittävästi aikaa järjestelmän voimaansaattamiseen.

Kuulemisessa kritisoitiin myös tarkempien vaikutusarvioiden puutetta ja tarpeellisenä pidettiin erityisesti jäsenvaltiokohtaisia vaikutusarvioita. Myös valiokunta korostaa tarvetta tarkempiin vaikutusarvioihin ja yhtyy valtioneuvoston kannassa todettuun siitä, että jatkovalmistelussa olisi pyrittävä saamaan tarkempi hallinnollinen vaikutusarvio sekä erityisesti taloudellinen vaikutusarvio.

Direktiiviehdotuksessa esitetään, että malli olisi pakollinen tietyn kokoluokan yrityksille. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esitettiin tältä osin eri suuntaisia näkemyksiä. Osa katsoi, että järjestelmä tulisi olla kaikille yrityksille vapaaehtoinen ja että pakollisuuselementti ei ole perusteltu direktiivin tavoitteiden näkökulmasta. Tältä osin viitattiin myös siihen, että pakollisuus saattaa olla myös suhteellisuusperiaatteen vastaista, joskin tästä esitettiin myös vastakkainen näkemys. Osa kuultavista katsoi, että vapaaehtoisuus muun muassa vesittäisi tavoitteita järjestelmän yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kannassa todettuun siitä, että pakollisuuselementin osalta on jatkokäsittelyssä arvioitava sen suhdetta verotuksen toimivaltaan ja mahdollisuuteen käyttää yritysverotusta jatkossa talouspolitiikan välineenä. Valtioneuvosto katsoo kannassaan, että BEFIT-direktiiviehdotuksen tavoitteena oleva liiketoiminnan esteiden poistaminen sisämarkkinoilla esimerkiksi pienimmän hallinnollisen taakan muodossa voitaisiin saavuttaa vapaaehtoisessa järjestelmässäkin. Valiokunta katsoo, että U-kirjelmässä esitetyt sinänsä hieman kriittiset huomiot järjestelmän pakollisuudesta tietyn kokoluokan ylittävälle yhtiöille ovat tässä vaiheessa perusteltuja. Pakollisuutta tulisi arvioida tarkemmin jatkovalmistelun yhteydessä.

Kuulemisessa tuotiin esille, että työeläkevakuutusyhtiöt ja tietyt sijoitusrahastot tulisi jättää BEFIT-ehdotuksen ulkopuolelle. Valiokunta yhtyy näkemykseen BEFIT-järjestelmän soveltumisen haastavuudesta pakollista työeläketurvaa tarjoaviin eläkeyhtiöihimme. Valtioneuvoston kannan mukaisesti on tärkeää, että jatkovalmistelussa arvioidaan soveltamisalan suhdetta työeläkeyhtiöiden verotukseen ja ettei ehdotuksesta aiheudu haitallisia vaikutuksia kotimaisille työeläkeyhtiöille. BEFIT-järjestelmää olisi tarkoitus soveltaa vain direktiiviehdotuksen liitteessä I mainittuihin yhtiömuotoihin. Suomen osalta liitteessä on lueteltu osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki ja vakuutusyhtiö. Suomessa ns. UCITS-sijoitusrahastot voivat olla vain sopimusperusteisia sijoitusrahastoja. Ns. AIFM-rahastot voisivat periaatteessa toimia osakeyhtiömuodossa, mutta käytännössä suomalaiset AIFM-rahastot ovat lähes poikkeuksetta sopimusperusteisia sijoitusrahastoja tai kommandiittiyhtiöitä. Valiokunnan käsityksen mukaan jo tämä rajaisi käytännössä suomalaiset sijoitusrahastot pitkälti ehdotuksen ulkopuolelle.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa pidettiin ongelmana myös sitä, että BEFIT-direktiiviehdotuksen tuloksenlaskentasäännöt eivät ole täysin yhteneväiset globaalia minimiveroa koskevien tuloksenlaskentasääntöjen kanssa. Tältä osin valiokunta toteaa, että BEFIT-sääntelyllä ja globaalia minimiverotusta koskevalla sääntelyllä voidaan katsoa olevan omat tarkoituksensa ja tavoitteensa. Tämä huomioon ottaen globaalin minimiveron laskentapohja ei välttämättä sellaisenaan

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp

sovellu BEFIT-järjestelmän mukaisen verotettavan tulon laskentapohjaksi. Myös tästä näkökulmasta olisi tärkeää, että valtioneuvoston kannan mukaisesti direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa voitaisiin ottaa huomioon globaalin minimiveron soveltamisesta syntyvät kokemukset järjestelmän toimivuudesta.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta kiinnittää kriittistä huomiota direktiiviehdotuksen sisältämään veropohjien yhdistämiseen ja veropohjan jakamiseen jäsenvaltioille siirtymäkauden allokationsäännön perusteella. Myös valiokunta pitää tärkeänä, että verotuotot kohdistuvat pääsääntöisesti sinne, missä on arvoa luovaa, innovatiivisuuteen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan perustuvaa liiketoimintaa. Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan ns. siirtymäkauden allokationsäännöstä, joka olisi voimassa 30.6.2035 saakka. Siirtymäkauden jälkeen sovellettavaksi tuleva jakokaava on ehdotuksessa puolestaan jätetty auki.

Asiantuntijakuulemisissa kritisoitiin erityisesti sitä, että mallissa ei ole julkaistu lopullista jakokaavaa ja nähtiin muun muassa, että se voi johtaa vaikeasti ennakoitaviin ja Suomen verotulojen kannalta epäedullisiin lopputuloksiin. Valiokunta yhtyy siihen, että lopullisen jakokaavan jääminen auki ei ole optimaalinen ratkaisu ja hankaloittaa järjestelmän arviointia. Lopullisen jakokaavan arviointi ja sitä koskeva kannanmuodostus on mahdollista ja perusteltua vasta siinä vaiheessa, kun sitä koskevan ehdotuksen yksityiskohdista on saatavilla tarkempaa tietoa. Aiempien, BEFIT-ehdotusta edeltäneiden yhteistä yhdistettyä yhteisöveropohjaa koskevien ehdotusten ja niitä koskevien vaikutusarvioiden perusteella ei ole selvää, että kaavamainen jako olisi Suomen kannalta perusteltu. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkokäsittelyssä pyritään saamaan lisäselvityksiä allokationsäännön yksityiskohtien perusteluista.

Kuulemisissa korostettiin verotuksen yksinkertaistamista tavoitteena ja pidettiin perusteltuna valtioneuvoston kannassa olevaa kirjausta siitä, että tulee huolehtia siitä, ettei sääntely aiheuta kohtuutonta hallinnollista raskautta verovelvollisille tai Verohallinnolle. Kuulemisissa suhtauduttiin varauksellisesti siihen, vähentäisikö ehdotus hallinnollista taakkaa. Pikemminkin nähtiin, että ehdotus lisäisi monimutkaisuutta kuin vähentäisi sitä. Lisäksi tuotiin esille se, että direktiivin myötä viimekätinen tulkintavalta olisi Euroopan unionin tuomioistuimella ja lopullisen päätöksen saaminen tulkinnallisiin kysymyksiin hidastuisi olennaisesti verrattuna nykyiseen.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti Suomen kantoja on tarvittaessa tarkennettava ehdotuksen käsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan ja kiinnittää huomiota eduskunnan budjettivallan suojaamiseen asian jatkovalmistelussa.

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp

Helsingissä 8.12.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Timo Vornanen ps
varajäsen Janne Jukkola kok
varajäsen Mikko Lundén ps
varajäsen Lauri Lyly sd
varajäsen Jaana Strandman ps
varajäsen Henrik Wickström r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide vas+vihr

Perustelut

Komission BEFIT-direktiiviehdotuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa yhteisöverotusta luomalla yhtenäiset säännöt EU:n sisämarkkinoilla toimivien konsernien yhteisöveropohjan laske-
miseksi, kilpailukyvyyn parantamiseksi ja hallinnollisten kustannusten vähentämiseksi. Ehdotus
sisältää yhtenäisen veropohjan laskentasäännöt, veropohjien yhdistämisen ja jakokaavan vero-
pohjien jakamista varten. Lähtökohtana veropohjan laskennassa olisi kunkin konserniyhtiön ti-
linpäättöksen mukainen tulos tai tappio, jota oikaistaisiin tiettyjen erien osalta. Järjestelmä olisi
pakollinen suurille konserneille, joiden liikevaihto on vähintään 750 milj. euroa, ja sitä sovellet-
tisiin sellaisiin EU:n alueella toimiviin yhtiöihin, joista kyseinen konserni omistaa vähintään 75
prosenttia. Pienemmille konserneille ehdotuksen mukainen järjestelmä olisi vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto ja valtiovarainvaliokunnan enemmistö suhtautuvat esitykseen kriittisesti. Val-
tioneuvosto ja valiokunta katsovat, että BEFIT-direktiiviehdotus kaventaisi jäsenvaltioiden itse-
näistä toimivaltaa ongelmallisella tavalla, ennen kaikkea siksi, että se olisi jäsenmaasta riippu-
matta pakollinen edellä mainitut ehdot täyttävillä suurille konserneille. Suhtautuminen myös ve-
ropohjien yhdistämiseen, jakamiseen jäsenvaltioille allokationsäännön perusteella sekä veropoh-
jaan tehtäviin jäsenmaakohtaisiin oikaisuihin on kriittinen.

Ehdotusta voi toteutuessaan pitää merkittävänä laadullisena ja myös hallinnollisena uudistukse-
na. Kyse ei kuitenkaan ole ajatuksellisesta uudesta asiasta. Konsernitason verotukseen sekä jäsen-
maiden välisten verotusoikeuksien jakamiseen jonkinlaisella "jakoavaimella" perustuvasta yhtei-
söveromallista on puhuttu pitkään vastauksena nykyiseen, siirtohinnoitteluun perustuvaan järjes-
telmään, jossa saman konsernin sisäisiä yrityksiä kohdellaan verotuksellisesti ikään kuin koko-
naan toisistaan erillisinä yksikköinä, mitä ne tosiasiallisesti liiketaloudellisesti tai verosuunnitte-
lun näkökulmasta eivät ole. Euroopan komissio on valmistellut vastaavan sisältöistä uudistusta
2000-luvun alusta lähtien ja antanut jo vuosina 2011 ja 2016 vastaavan suuntaiset, joskin kun-
niahimoisemmat, direktiiviesitykset, jotka eivät kuitenkaan ole edenneet toimeenpanoon.

Katsomme, että valiokunnan enemmistön kanta on tarpeettoman kriittinen eikä riittävällä tavalla
huomioi ehdotuksen myönteisiä ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia.

On totta, että direktiiviehdotukseen sisältyy joitakin haasteellisia näkökulmia tai puutteita. Si-
nänsä uudistuksen tarve ei ole kuitenkaan poistunut. Kuten valtiovarainvaliokunnan asiantuntija-
kuulemisissakin on tuotu esiin, ei aggressiivista verosuunnittelua ja rajat ylittävää voitonsiirtoa
ole saatu viime vuosina tehdyistä uudistuksista huolimatta lopetettua. Verotulojen kaavamainen
jako reaalitaloudellisten indikaattoreiden perusteella olisi vastaus nimenomaan tähän ongel-
maan, jossa konsernit siirtävät kirjanpidollisesti voittojaan maasta toiseen sen mukaan, mikä on
niille verotuksellisesti kannattavinta, mikä puolestaan rapauttaa EU-alueen yritysveropohjia laa-
jemmin ja johtaa verotulojen jakautumiseen tavoilla, jotka eivät vastaa yritysten tosiallista arvon-
lisäystä tai toimintaa eri jäsenmaissa.

Valiokunnan lausunto VaVL 10/2023 vp
Eriävä mielipide

Komission esittämä BEFIT-malli on askel tähän suuntaan, mutta suhteessa komission aiempaan, yhteiseen ja yhdistettyyn yhteisöveropohjaan perustuvaan CCCTB-malliin sitä voi pitää kuitenkin sekä vähemmän kunnianhimoisena — ja siten tehottomampana — että tarpeettoman monimutkaisena. BEFIT-mallin keskeisin ongelma on, että veropohjien laskenta tapahtuisi edelleen erillisyyhtiötasolla, ja verotulojen jakaminen eri jäsenmaiden kesken perustuisi hyvin pitkän siirtymäkauden ajan näihin erillisyyhtiötason veropohjiin. Käytännössä se, missä maassa tulos verotetaan, määräytyisi jatkossakin siirtohinnoittelusääntöjen perusteella, ja voittojen näyttäminen matalamman verotuksen maissa olisi edelleen mahdollista. Tämä ei ole Suomen tai EU:n kokonaisedun mukaista.

Ongelmallista on myös se, että BEFIT-verojärjestelmä olisi pakollinen ainoastaan hyvin suurille konserneille. Näin ollen se loisi kansallisille järjestelmille vaihtoehtoisen ja rinnakkaisen järjestelmän, mikä johtaa yhteisöverotuksen kokonaisuuden monimutkaistumiseen ja hallinnollisen taakan kasvuun, kuten esimerkiksi Verohallinto on huomauttanut.

Katsomme, että mallia tulisi kehittää enemmän komission aiemman CCCTB-mallin suuntaan, ja että verotulojen kaavamaiseen jakoon tulisi siirtyä heti mallin käyttöönoton yhteydessä.

Katsomme myös, että verotusta koskevia päätöksiä tulisi EU:ssa tehdä nykyistä enemmän enemmistöpäätöksin. Nykyinen, yksimielisyyteen perustuva järjestelmä mahdollistaa sen, että esimerkiksi EU:n sisäiset veroparatiisit pystyvät vesittämään kunnianhimoiset ja perustellut uudistukset.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyn huomioon Suomen kannasta linjatessaan.

Helsingissä 8.12.2023

Hanna Sarkkinen vas
Saara Hyrkkö vihr